

"Əsrlər sonra baba yurdum Azərbaycana, əcdadım Əli-qulu xanın yaşadığı Qarabağa, Şuşaya ayaq basanda qəlbimdə heyranəmiz duyğular oyandı... Bu hissələr məni 400 il əvvələ apardı..."

Şuşanı gözərkən sanki ulu babalarımın şad olan ruhları da mənimlə birgə addımlayırdı. Hər dəfə mənə elə gəlirdi ki, əcdadların kimi mən də Qarabağın qızıl rəngli atının üstündə Cıdır düzündə çapıram. Həmin gün həyatımın ən qiymətli anlarını yaşadım və ömrümdə heç vaxt özümü belə xşbəxt hiss etməmişdim."

Hazırda Kanadada yaşayan tibb elmləri doktoru, əslən azərbaycanlı Arşi Qızılbaş illər sonra Vətənə dönüşünün, xüsusən də əcdadlarının yaşadığı Qarabağın tacı sayılan Şuşaya səfərinin, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə keçirilən Zəfər qurultayında iştirakının onda yaratdığı böyük fəxr və qürur hissini bizimlə bölüşür.

400 ildən sonra Vətənə qayıdışın qururu

ABS-ın Harvard Tibb Məktəbinin məzunu olan Arşi Qızılbaş Amerika tibbi klinik araşdırmalar üzrə fəaliyyət göstərən "Delta Health" firmasının baş direktoru, həmçinin Dünya Qızılbaş Qlobal İrsi Şura Təşkilatının (Qızılbaş Global Heritage Şura) Amerika regionları üzrə rəhbəridir.

Əcdadlarının yurduna səfər Arşinin həyatında silinməz izlər qoyub və özünün təbircə desək, həyatındakı ən böyük arzusu reallaşmış. Qarabağın, Şuşanın ecazkarlığı, doğmalığı ömür səhifələrində unudulmaz anlara çevrilmiş. "Həyatımın ən qiymətli anlarını yaşadım və ömrümdə heç vaxt özümü belə xşbəxt hiss etməmişdim. Buna görə də qiymətli Azərbaycanın Müzəffər Komandanı İlham Əliyevə minnətdaram."

Arşi Qızılbaş bir etnik azərbaycanlı kimi İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Dünya Azərbaycanlılarının Zəfər Qurultayının məhz Şuşada keçirilməsi, 65-dən çox ölkədən 400-dən artıq soydaşımızın bu mütəşəkkil toplantıda iştirakını yüksək qiymətlən-

dirir. Sözlərinə görə, dünya Qızılbaş irsinin nümayəndələri müxtəlif ölkələrdə - Kanadada, Amerikada, Pakistanda, Əfqanıstanda yaşasalar da, nəbzləri hər zaman Azərbaycanla döyünür. Azərbaycanın hər bir uğuru, qələbəsi onları da qürurlandırır.

Qarabağın işğalı nəticəsində el-obasından didərgin salınan Azərbaycan vətəndaşlarının artıq məcburi köçkün sayılmadıqları kimi, dünyadakı Qızılbaş irsinin nümayəndələrinin də vətənsizlik "statusunun" ləğv olunduğunu söyləyən Arşi Qızılbaş deyir ki, onlar bu günləri əsrlərlə gözləyiblər: "Qarabağın işğalı ilə bir milyondan çox azərbaycanlı yurdundan didərgin düşüb 30 il məcburi köçkün həyatı sürdürür. Dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan Qızılbaş irsinin nümayəndələri də elə eyni ağrı-acımı, qəm-qüssəni, yurd həsrətini əsrlərlə yaşadıqlar. Yəni sizlərin Qarabağ həsrəti 30 il çəkdisə, biz bu günləri 400 il gözlədik. Vətən nisgillimiz 4 əsrə bərabər oldu. Uzun zaman gözlədik, səbir etdik. Sonunda Uca Tanrı Azərbaycana cənab İlham Əliyevin təmsilində elə bir qüdrətli sərkərdə, xilaskar lider nəsib etdi ki, yürütdüyü siyasətlə bütün dünya azərbaycanlılarını "dəmir yumruq" ətrafında sıx birləşirdi. Qızılbaşların tarixi vətəni Qarabağı azad etdi".

Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsindəki şanlı zəfərinə də qiymətləndirən Arşi Qızılbaşın fikrincə, bu tarixi qələbənin memarı Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev və onun qüdrətli ordusudur: "İndi biz Qızılbaşlar dünyanın istənilən yerində qürurla gəzirik, çünki qalib xalqın nümayəndələriyik. İlham

İLHAM ƏLİYEV babalarımız Şah İsmayılın, Nadir şahın qələbə bayrağını Qarabağda dalğalandırdı

Dünya Qızılbaşları Müzəffər Komandanın "dəmir yumruq"u ətrafında mütəşəkkil şəkildə birləşir

Əliyev dünya siyasətində qətiyyətli, prinsipial siyasətçi olmaqla yanaşı, savaş meydanında da əsl sərkərdə olduğunu sübut etdi. Son 200 ildə tarixi torpaqların ardıcıl şəkildə itirən, soyqırma mürəz qalan Azərbaycan xalqının milli məniyyətini, gücünü özünə qaytardı. Müzəffər Komandan kimi böyük xilaskarlıq missiyasını yerinə yetirməklə xalqın qəhrəmanlıq salnaməsini qızıl hərfələrlə yazdı. Ən əsası isə İlham Əliyev babalarımız Şah İsmayılın, Nadir şahın qaldırdığı qələbə bayrağını Qarabağda dalğalandırdı. Dünya Qızılbaşları da Müzəffər Komandanın "dəmir yumruq"u ətrafında sıx birləşir".

İndi Arşi Qızılbaşın bir arzusu da var. Qızılbaş ailəsinə mənsub hər kəsin doğma yurdları olan Qarabağı ziyarət etmələridir. Şəxssən özü isə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun inkişafı istiqamətində görülən işlərə dəstək vermək niyyətindədir. Buna görə də yenidən qurulan bölgədə xüsusən, səhiyyə sahəsinə öz dəstəyini göstərmək üçün bir daha Azərbaycana səfər etməyi planlaşdırır.

Qızılbaşlar dünyaya necə yayılıblar?

Tarixdən məlum olduğu kimi, Qızılbaşlıq Azərbaycanda yaranıb. Bu tayfanın hakimi mövqədə olduğu Səfəvilər dövləti həm də "Qızılbaşlar dövləti" adlandırılıb. Səfəvilər dövləti bu günkü Azərbaycan, İran, İraq, Ermənistan, Əfqanıstan, Qərbi Milyonlarca azərbaycanlı yurdundan didərgin düşüb 30 il məcburi köçkün həyatı sürdürür. Dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan Qızılbaş irsinin nümayəndələri də elə eyni ağrı-acımı, qəm-qüssəni, yurd həsrətini əsrlərlə yaşadıqlar. Yəni sizlərin Qarabağ həsrəti 30 il çəkdisə, biz bu günləri 400 il gözlədik. Vətən nisgillimiz 4 əsrə bərabər oldu. Uzun zaman gözlədik, səbir etdik. Sonunda Uca Tanrı Azərbaycana cənab İlham Əliyevin təmsilində elə bir qüdrətli sərkərdə, xilaskar lider nəsib etdi ki, yürütdüyü siyasətlə bütün dünya azərbaycanlılarını "dəmir yumruq" ətrafında sıx birləşirdi. Qızılbaşların tarixi vətəni Qarabağı azad etdi".

XV əsrin ikinci yarısında meydana çıxmış olan Qızılbaşlıq hərəkəti Azərbaycan, İran, İraq və Şərqi Anadoluda yaşayan türk tayfalarının tarixində yeni bir səhifə açıb. Qızılbaşlar əvvəlcə şamli, rumlu, ustacılı, təkəli, əfşar, qacar, zülqədər, varsaq, qaradağlı, sonralar isə bayat, qarmanlı, baharlı, alpaut, ərəşli, qaraxlı və başqa türk tayfalarını birləşdirirdi. Talışlar qızılbaşların tərkibində yeganə irandilli xalq idi.

Tariximizin iki mərhələsində Azərbaycan torpaqlarından böyük köç baş verib. Bunlardan biri Şah Təhmasib tərəfindən Moğol imperatoruna göndərilən 12000 qızılbaş döyüşçüsü, digəri isə Nadir Şah Avşar tərəfindən Hindistan və Əfqanıstanın

istilası zamanı ora apardığı Cavanşirlər, Bayat və Avşar boylarıdır. İngilislərin apardığı siyahıyaalmaya görə, 1901-ci ildə indiki Hindistanın Uttar Pradeş əyalətinə uyğun gələn ərazidə 2877 nəfər, 1911-ci ilin siyahıya alınmasına görə isə, indiki Pakistan və Hindistan Pəncabında, Dehlidə 1959 soydaşımız yaşamaq gözdəyi verən Azərbaycan Milli Qəhrəmanı İbad Hüseynovdur. Atası Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı Xocavənd rayonunun özünümüdafiə taburunun komandiri olmuş Eyvaz Hüseynov çoxsaylı döyüş əməliyyatlarına rəhbərlik etmiş, həmçinin 2016-cı il Aprel döyüşlərində və Vətən müharibəsində də yenidən hərbi müdirləri geyinərək haqq savaşına qatılmışdır. Əmiləri Əbülfət və İlyas Hüseynovlar da torpaqlarımızın müdafiəsi uğrunda erməni separatçılara qarşı aparılan döyüşlərdə iştirak edən qəhrəmanlardır. Həm Babək Hüseynli, həm də qardaşı Cavidan Hüseynli II Qarabağ müharibəsində iştirak etmişlər.

İndi Babək Hüseynli səhifələrinin Qarabağ yürüşünü, qəhrəmanlıq salnamələrini zəhni, təşkilatçılıq bacarığı ilə davam etdirir, çox mühüm əhəmiyyətli qəsmərəmli missiyası üzərinə götürərək Azərbaycan tarixinə töhfə verir.

Onunla qızılbaşların sayı, yaratdığı təşkilat, qarşıda duran məqsədlər, planlar barədə söhbətləşdikdə ballı oldu ki, əvvəllər Pakistan, Hindistan, Əfqanıstan, Türkmənistan və Özbəkistanda yaşayan soydaşlarımızın sayı ilə bağlı dəqiq rəsmi məlumat olmayıb. Türkmənistan və Özbəkistandakı soydaşlarımızın statistikası, əsasən, sovet və post-sovet dövründə Azərbaycandan oraya köçənləri ehtiva edir. Lakin bu ölkələrdə daha qədim və köklü icmalarımız var ki, onlar indiyə qədər "kəşf edilməyib".

Müxtəlif ölkələrdə yaşayan qızılbaş nəsllinin davamçıları əvvəlcə "Feysbuk" sosial şəbəkəsi üzərində bir araya toplanan

sil alıb, London şəhərində aktiv diaspor fəaliyyəti ilə məşğul olub. Təhsilini bitirdikdən sonra ölkəyə qayıdıb müxtəlif özəl və dövlət qurumlarında çalışıb.

Qızılbaşların baş məskənlərindən sayılan Qarabağda, Xocavənd rayonunda vətənpərvər ailədə doğulan Babəkin əmisi, Birinci Qarabağ müharibəsində igidliyi, qəhrəmanlığı ilə düşmənlə gözdəyi verən Azərbaycan Milli Qəhrəmanı İbad Hüseynovdur. Atası Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı Xocavənd rayonunun özünümüdafiə taburunun komandiri olmuş Eyvaz Hüseynov çoxsaylı döyüş əməliyyatlarına rəhbərlik etmiş, həmçinin 2016-cı il Aprel döyüşlərində və Vətən müharibəsində də yenidən hərbi müdirləri geyinərək haqq savaşına qatılmışdır. Əmiləri Əbülfət və İlyas Hüseynovlar da torpaqlarımızın müdafiəsi uğrunda erməni separatçılara qarşı aparılan döyüşlərdə iştirak edən qəhrəmanlardır. Həm Babək Hüseynli, həm də qardaşı Cavidan Hüseynli II Qarabağ müharibəsində iştirak etmişlər.

İndi Babək Hüseynli səhifələrinin Qarabağ yürüşünü, qəhrəmanlıq salnamələrini zəhni, təşkilatçılıq bacarığı ilə davam etdirir, çox mühüm əhəmiyyətli qəsmərəmli missiyası üzərinə götürərək Azərbaycan tarixinə töhfə verir.

Onunla qızılbaşların sayı, yaratdığı təşkilat, qarşıda duran məqsədlər, planlar barədə söhbətləşdikdə ballı oldu ki, əvvəllər Pakistan, Hindistan, Əfqanıstan, Türkmənistan və Özbəkistanda yaşayan soydaşlarımızın sayı ilə bağlı dəqiq rəsmi məlumat olmayıb. Türkmənistan və Özbəkistandakı soydaşlarımızın statistikası, əsasən, sovet və post-sovet dövründə Azərbaycandan oraya köçənləri ehtiva edir. Lakin bu ölkələrdə daha qədim və köklü icmalarımız var ki, onlar indiyə qədər "kəşf edilməyib".

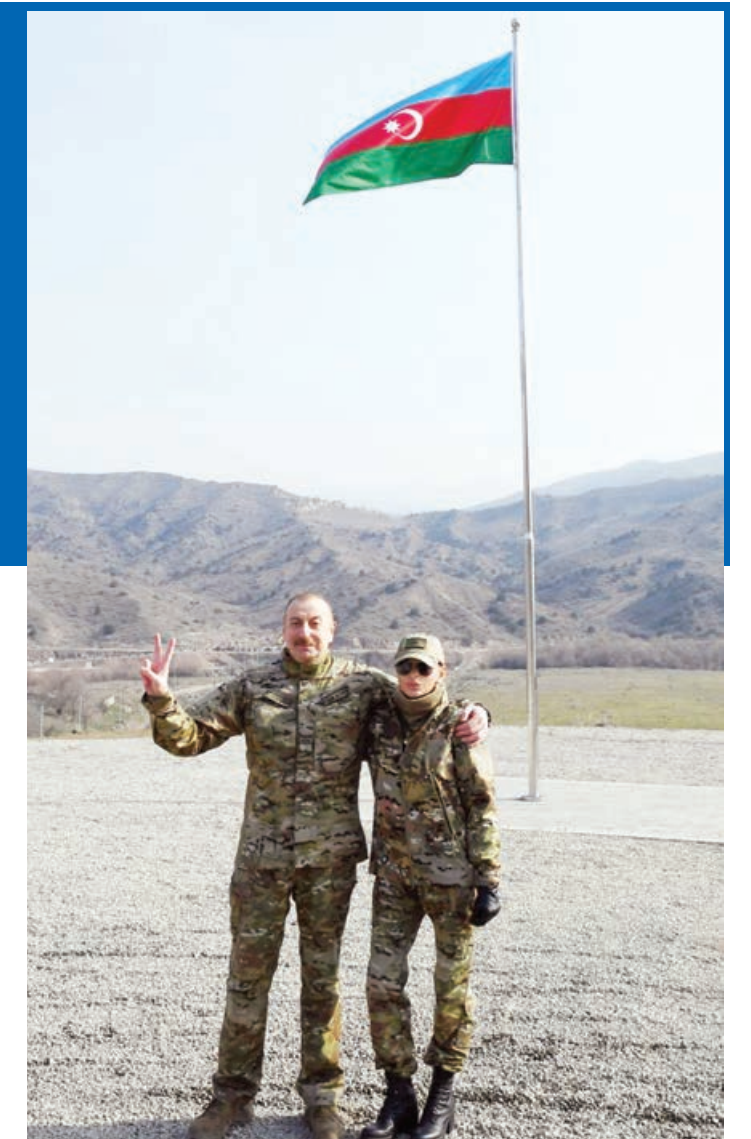
Müxtəlif ölkələrdə yaşayan qızılbaş nəsllinin davamçıları əvvəlcə "Feysbuk" sosial şəbəkəsi üzərində bir araya toplanan

Babək Hüseynli bu təşəbbüsü daha böyük hədəflərə doğru irəlilədiyini deyir. O, dünyada qızılbaş adı altında yaşayan azərbaycanlıların soy yaddaşının yaradılması ilə bağlı işlərin başladığını, yüzlərlə soydaşımızın məlumatlarının (ad, soyad və əlaqə nömrələri) toplandığını bildirir. Hazırda "Feysbuk"da yaratdığı "Qızılbaş Global Heritage Şura" səhifəsi də bu məqsədlərə xidmət edir.

"Qızılbaş Global Heritage Şura" səhifəsində 20-dən artıq ölkədən minlərlə həmvətənimiz aktiv fəaliyyət göstərir, müxtəlif sahələrdə fikir və informasiya mübadiləsi aparırlar. Qrup üzvlərinin əksəriyyətini gənclər təşkil edir. Əcnəbi ölkədə doğulub oranın bir parçasına çevrilmiş və qloballaşma dövrünün realıqlarını yaşayan bu gənclər indiyə qədər ölkələrinə bağlılıq göstərərək, qızılbaş mahiyyətləri və Azərbaycan əsilli olmaları ilə qürur duyurlar: "Əsas məqsədimiz Azərbaycanı, dilimizi, tariximizi, zəngin mədəniyyətimizi tanımaq, dünyanın hər yerində Azərbaycana bağlı insanların sayını artırmaqdır".

Babək Hüseynli və Arşi Qızılbaşın birgə təşəbbüsü ilə yaradılan Qızılbaş Qlobal İrsi Şura Təşkilatı bu ilin fevral ayının 10-da Kanadada rəsmi açıqduyaydan keçib. Şuranın prioritet fəaliyyət istiqamətləri Pakistan, Hindistan, Əfqanıstan, Türkmənistan və Özbəkistanda yaşayan, eyni zamanda bu ölkələrdən dünyanın müxtəlif istiqamətlərinə köçmüş, orada yaşayan Qızılbaş əsilli soydaşlarımızın ölkəmizi, dilimizi, tariximizi, zəngin mədəniyyətimizi tanımaq, dünyanın hər yerində Azərbaycana bağlı insanların sayını artırmaq, Azərbaycan Səfəvi dövlətinin əsas özəyini təşkil edən dünya qızılbaşlarını bir yerə cəmləmək, Azərbaycanın şanlı tarixi, mədəniyyəti ilə tanış etmək və ölkəmizin beynəlxalq aləmdə etibarını artırmaqdır.

Prezident Zəfər qurultayında gənclərin üzərinə mühüm vəzifələr qoydu

Babək Hüseynli həmçinin Şuşada İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə keçirilən Zəfər qurultayı və orada qəbul edilən qərarları çox yüksək qiymətləndirərək deyir ki, dövlət başçısının Azərbaycan diasporuna, xaricdə yaşayan soydaşlarımıza verdiyi tapşırıqlar icra olunarsa, çox uğurlu nəticələr verəcəkdir.

Onun fikrincə, 400-dən artıq soydaşımız qarşısında qətiyyətli, iftixarlı çıxışı ilə dünyaya mesaj verən Müzəffər Komandan İlham Əliyevin konseptual xarakter daşıyan nitqi eyni zamanda diaspor fəaliyyətinin inkişafı üçün də əsas hədəfləri aydın şəkildə özündə ehtiva edib: "Zəfər qurultayında əsas mövzular arasında postmüharibə dövründə diaspor fəaliyyətinin təşkilatı dayanırdı. Prezident İlham Əliyev hər zamankı kimi əsl realıqları açıqlayıb bizlərə doğru yol göstərdi. Xilaskar liderin hər bir hikkəmləti fikri Azərbaycan diasporunun fəaliyyəti üçün həm də yol xəritəsi oldu. Cənab Prezident xaricdə yaşayan hər bir azərbaycanlı, diaspor üzvləri üçün post-münaqişə dövrünün realıqları fonunda görülməli işlərin əsas istiqamətlərini, fəaliyyət platformalarını müəyyənləşdirdi. Dövlət başçısı tövsiyələri, tapşırıqları ilə xüsusən biz gənclərin üzərinə mühüm vəzifələr qoydu. İnanıram ki, Zəfər qurultayı Azərbaycan diasporunun fəaliyyətinin güclənməsində böyük rol oynayacaqdır".

Babək Hüseynli deyir ki, Bakıya səfər çərçivəsində Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Fuad Muradovla Qızılbaş Qlobal İrsi Şurasının müxtəlif ölkələrində yaşayan bir qrup üzvü ilə onlayn formatda görüşü də keçirilib. Görüşdə təşkilatın fəaliyyət istiqaməti, indiyə qədər həyata keçirilən proseslər barədə komitə sədri və üzvlərinə geniş məlumat verilib. Çoxsaylı Azər-

baycan diasporunun sırasında yeni təşkilat kimi Qızılbaş Qlobal İrsi Şura Təşkilatının yaradılmasına və üzvlərinə uğurlu arzulayan Fuad Muradov vurğulayıb ki, xalqımızın tarixi-mədəni irsinin qorunması və gələcək nəsillərə ötürülməsinin çox böyük önəmi var. Sədr həmçinin təşkilatla komitənin gələcək əməkdaşlıq perspektivləri haqqında mühüm məqamlara diqqət cəlb edib. Görüşdə qərara alınıb ki, səmərəli əməkdaşlıq davam etdirilsin və təşkilatın müxtəlif ölkələrdə yaşayan üzvləri Azərbaycanla daha sıx əlaqələr qurulması istiqamətində öz töhfələrini versinlər.

Babək Hüseynlinin fikrincə, bu görüş təşkilatın fəaliyyət istiqamətində daha məsələli işlərin görülməsi üçün müsbət impuls verib. Əlaqələrin daha da genişlənməsi, diaspor komitəsi ilə iş birliyi Azərbaycan tarixinə mühüm töhfələr verəcəyini deməyə əsas yaradır.

Arzular, istəklər reallığa çevriləcək

Göründüyü kimi, dünyanın bir çox ölkəsinə səpələnmiş Qızılbaşlar bir araya gələrək təşkilatlanırlar. Onların daha sıx əlaqələrinin yaranması işində təşəbbüs göstərən, daim araşdırmalar aparan, yorulmadan çalışan insanlara bu çətin və məsuliyyətli işlərdə uğurlu azulayırıq.

Əminik ki, indiyədək bu istiqamətdə yorulmaz fəaliyyət göstərən Babəkin dünyadakı Qızılbaş irsini bir araya toplayıb tariximizə vermək istədiyi töhfəsi uğurlu nəticələr verəcəkdir.

Arşi Qızılbaşın arzusu da reallığa çevriləcək. Bir gün dünyada yaşayan Qızılbaş ailəsinin hər bir üzvü babalarının yurduna olan Azərbaycana, xüsusən də Qarabağa səfər edib, əcdadlarının yaşadığı torpağı bəğirlərinə basıb onların ruhlarını şad edəcəklər.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"